

Handläggare
Helene Mårtenson
Telefon: 0850808789

Till
Kungsholmen SDN
2021-11-26

Motion om att ersätta tillväxtmålen med hållbarhetsmål

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2021/463

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Feministiskt initiativ föreslår i *Motion om att ersätta tillväxtmålen med hållbarhetsmål* att kommunfullmäktige beslutar att staden genast ersätter mål om hög ekonomisk tillväxt med mål om hållbarhet och minskad klimatpåverkan. Kommunstyrelsen har remitterat motionen till bland annat tre stadsdelsförvaltningar, varav Kungsholmen är en. Ett av stadens tre inriktningsmål för 2022 lyder ”En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt”. I budgeten finns flera olika formuleringar om *tillväxt*, *hållbar tillväxt* och *grön tillväxt*. EU och Riksdagen har 2020 och 2021 tagit fram handlingsplaner för *cirkulär ekonomi* som beskrivs som en regenerativ tillväxtmodell som ger tillbaka mer till planeten än den tar. Andra, som EU:s miljöbyrå EEA, skriver att samhällen måste tänka om angående vad som menas med tillväxt och framsteg och belyser begrepp som *donutekonomi*. En av Sveriges ledande sakkunniga inom området förespråkar *ekonomisk utveckling*. Förvaltningen konstaterar att det finns många sätt att definiera det område som omfattar tillväxt och hållbarhet, och ser att begrepp som tillväxt, grön tillväxt, hållbar tillväxt, cirkulär ekonomi och ekonomisk utveckling kan förtydligas inom offentlig verksamhet.

Bakgrund

Feministiskt initiativ, Fi, föreslår i *Motion om att ersätta tillväxtmålen med hållbarhetsmål* att kommunfullmäktige beslutar att staden genast ersätter mål om hög ekonomisk tillväxt med mål om hållbarhet och minskad klimatpåverkan. Fi anser att staden omgående måste byta riktning efter pandemin från en tillväxt-orienterad klimatpolitik till en radikal omställning i de vägledande dokumenten för att uppnå 1,5-gradersmålet. Fi framhåller att klimatforskare världen över efterlyser systemförändringar men att

staden i sin budget och i nyantagna styrdokument har det övergripande målet att uppnå hög och hållbar tillväxt. De anser det positivt att staden tar ett steg framåt i ”samtidens viktigaste fråga” men att steget är för litet.

Fi skriver att begreppet hållbar tillväxt saknar enhetlig definition, beskriver vad det brukar avse och ifrågasätter om det är möjligt: det ”brukar avse att ett samhälle ska reducera sin miljöpåverkan och minska sina utsläpp samtidigt som ekonomin fortsätter att växa. Genom effektivisering, övergång till rena energikällor och ny teknologi ska vi lyckas hantera de utsläpp som ökad ekonomisk aktivitet skapar.” De hänvisar till att forskare varnar för att ekonomisk tillväxt utan ökade koldioxidutsläpp historiskt aldrig fungerat, att Klimatpolitiska rådets senaste rapport (25 mars 2021) visar att regeringens politik inte räcker till, och till att återhämtningspolitiken under pandemin bara bidrar till 10 procent för att nå klimatmålen.

Ärendet

Ett av stadens tre inriktningsmål för 2022 lyder ”En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt”. Vidare går att läsa i budget, under ”Återstart – samverkan för bättre företagsklimat” på sidan 37: ”Nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta för att säkerställa *ökad tillväxt* och företagsamhet...”; sidan 46 under ”Klimat- och miljöarbete”: ”Stockholm ska vara en ... attraktiv stad som *förenar tillväxt med ambitiösa klimatmål*” och under ”Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna” på sidan 83: ”Stadsdelsnämnderna ska bistå i Stockholm Business Region AB:s och arbetsmarknadsnämndens arbete för *ökad hållbar tillväxt...*”.

Några definitioner på tillväxt och hållbarhet

Grön tillväxt

I budgeten går det också att läsa en definition på grön tillväxt under ”Pandemins påverkan på framtida arbetssätt” på sidan 33: ”Den återstart av samhället som följer i efterdyningarna av pandemin kommer att ha fokus på *grön tillväxt*. Detta innebär investeringar och innovationer som stödjer en varaktig tillväxt och skapar nya ekonomiska möjligheter för att skapa en hållbar utveckling i samhället.”

Cirkulär ekonomi

I december 2019 lade EU-kommissionen fram ett meddelande om den ”europeiska gröna given”.¹ Den gröna given är EU:s nya

¹ [Den europeiska gröna given - Consilium \(europa.eu\)](https://consilium.europa.eu/)

tillväxtstrategi, och den ska göra Europa till ”ett klimatneutralt, rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi”. Som en del av EU:s gröna giv har en handlingsplan för *cirkulär ekonomi* tagits fram (2020).² Den innehåller en ”framtidsorienterad agenda för att uppnå ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa i samverkan med ekonomiska aktörer, konsumenter, medborgare och civilsamhällets organisationer”. I centrum står cirkulär ekonomi som modell, här beskriven som ”en *regenerativ tillväxtmodell* som ger tillbaka till planeten mer än den tar, strävar efter att hålla resurskonsumtionen inom planetens gränser, och därför strävar mot att reducera sitt konsumtionsavtryck och fördubbla takten av sitt cirkulära materialanvändande de kommande tio åren.” 2020 togs också en förordning i EU om inrättandet av en ram för hållbara investeringar, också kallad Taxonomiförordningen. Den innehåller regler för att avgöra när en ekonomisk verksamhet ska anses vara miljömässigt hållbar, och börjar tillämpas 1 januari 2022.³

Riksdagen publicerade i januari 2021 en handlingsplan för omställning av Sverige: ”Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige”.⁴ I handlingsplanen presenteras aktuella styrmedel och åtgärder som regeringen har beslutat eller har för avsikt att besluta. *Cirkulär ekonomi* beskrivs som ett verktyg för att minska samhällets resursanvändning och den miljöpåverkan som följer av denna. Strategin pekar ut fyra fokusområden där insatser är nödvändiga: hållbar produktion och produktdesign; hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster; giftfria och cirkulära kretslopp, och åtgärder inom näringsliv och andra aktörer som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller.

Andra definitioner

EU:s miljöbyrå, European Environment Agency EEA, skriver att *ekonomisk tillväxt* är nära kopplad till ökad produktion, konsumtion och resursanvändning och har skadliga effekter på den naturliga miljön och människors hälsa.⁵ Det är osannolikt att en långvarig, absolut frikoppling av den ekonomiska tillväxten från miljöpåfrestningar och miljöeffekter kan uppnås på global nivå. Samhällena måste därför tänka om när det gäller vad som menas med tillväxt och framsteg och deras betydelse för den globala hållbarheten.

² [A new Circular Economy Action Plan \(europa.eu\)](https://europa.eu)

³ [Taxonomi | Finansinspektionen](#)

⁴ [Cirkulär ekonomi - strategi för omställningen i Sverige - Regeringen.se](#)

⁵ [Growth without economic growth — European Environment Agency \(europa.eu\)](#)

EEA ger några olika kortfattade exempel på perspektiv på tillväxt. *Nerväxt* (degrowth) anges som en paraplyterm för en radikal akademisk, politisk och social rörelse som betonar behovet av att reducera produktion och konsumtion, och definiera andra mål än tillväxt (Demaria et al., 2013); *post-growth* (post-growth) beskrivs som obunden i fråga om tillväxt, och fokuserar på behovet av att frikoppla välbefinnande från ekonomisk tillväxt (Wiedmann et al., 2020); *grön tillväxt* definieras som baserat på ekomodernistisk tradition, som sätter sitt hopp till vetenskapliga och teknologiska framsteg (till exempel ekodesign, gröna innovationer) riktade mot hållbarhet (OECD, 2011); och *donutekonomi* (doughnut economics) beskrivs kombinera fokus på de rättmätiga behoven av den nuvarande befolkningen med behovet av en transformation till en hållbar framtid (Raworth, 2017).

Ekonomisk utveckling

Nordeas tidigare hållbarhetschef Sasja Beslik (numera hållbarhetschef för PFA Pension i Danmark) är en av Sveriges ledande inom ESG (Environmental Social Governance). Han beskriver marknadsekonomin som en ekonomisk modell som bygger på ständig, ibland ojämn, kontinuerlig tillväxt. Ekonomisk tillväxt i sin tur bygger på värden som ökad konsumtion, produktion och resursanvändning. I den marknadsekonomiska modellen är naturresurserna oändliga och klimatet konstant. Modellen bygger också på kalkylen att alla kostnader för föroreningar, förstörda vattentillgångar och sviktande och allt mer svårartade klimatförändringar överförs till oss som medborgare och betalas för via skattemedel. Tillväxt på en planet med ändliga resurser, där dessa dessutom är ojämnt fördelade och ägda, gör det svårt att genomföra de radikala förändringar vi behöver för att säkra övergången till en hållbar värld i enlighet med Agenda 2030. I stället för *ekonomisk tillväxt* förespråkar Sasja Beslik *ekonomisk utveckling* som bygger på andra värden, bland annat cirkulering av material, resurseffektivisering och digitalisering.⁶

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ekonomiavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I ett försök att sammanställa några ledande riktningar och röster om det område som innefattar tillväxt och hållbarhet noterar förvaltningen att det finns flera förhållningssätt och riktningar, och att det sannolikt kommer att ske mycket inom detta viktiga fält under de närmaste åren. Förvaltningen ser att begrepp som tillväxt, grön tillväxt, hållbar tillväxt, cirkulär ekonomi och ekonomisk utveckling kan förtydligas inom offentlig verksamhet.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Catharina Liljedahl
Avdelningschef
ekonomiavdelningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2021-12-02
Catharina Liljedahl, Avdelningschef ekonomiavdelningen	2021-12-02